OPTYK POLSKI

ORGAN OGÓLNOPOLSKIEGO CECHU OPTYKÓW
MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM RZEMIOSŁA OPTYCZNEGO

NR 10 KATOWICE, PAŹDZIERNIK 1948 ROK I

Kongres Rzemiosła we Wrocławiu

W dniach 5 i 6 września br. odbył się pierwszy na Ziemiach Odzyskanych a drugi powojenny Ogólnopolski Kongres Rzemiosła we Wrocławiu.

Na Zjazd ten zjechały liczne poczty sztandarowe i delegacje rzemieślników z całego kraju z Zarządami i Dyrekcjami Związku Izb Rzemieślniczych i Izb Rzemieślniczych oraz Zarządami Okręgowych Związków Cechów na czele.

Po wysłuchaniu uroczystej mszy św., celebrowanej przez Ks. Biskupa dra Milika w kościele św. Doroty oraz okolicznościowego kazania ks. Biskupa uformował się pochód do Hali Ludowej, mieszczącej się na terenie Wystawy Ziem Odzyskanych. Na czele pochodu kroczył Zarząd i Dyrekcja Związku Izb Rzemieślniczych oraz Zarząd Związku Zakładów Doskonalenia Rzemiosła, a następnie w alfabetycznym porządku według Izb piątkami poczty sztandarowe, Zarządy i Dyrekcje poszczególnych Izb Rzemieślniczych, Zarządy Okręgowych Związków Cechów oraz delegacje rzemiosła. W dalszej kolejności postępował Zakład Doskonalenia Rzemiosła. Pochód zamykały piękne wozy alegoryczne, charakteryzujące poszczególne rzemiosła.

Na Placu Grunwaldzkim odebrali defiladę przedstawiciele władz z Wiceministrem Kościńskim na czele.

Pochód ten był wspaniałą manifestacją rzemiosla polskiego. Samych sztandarów cechowych było ca 500. O liczebności uczestników pochodu świadczy, że sam pochód miał około 5 km długości.

Po przybyciu do pięknie udekorowanej Hali Ludowej Prezes Związku Izb Rzemieślniczych poseł Sadłowski dokonał otwarcia zebrania, witając wiceministra Kościńskiego, Dyrektora Departamentu Ministerstwa Przemysłu i Handlu Zb. Ehrenberga, posła Wide-Wirskiego, przedstawicieli rzemiosła rumuńskiego z prezesem posłem Radulescu na czele oraz całe rzemiosło.

Następnie Prezes poseł Sadłowski wygłosił przemówienie, w którym wskazał na ogrom pracy rzemieślnika, włożonej w zagospodarowaniu Ziem Odzyskanych. Poseł Sadłowski zaznaczył, że rzemiosło polskie dobrze zasłużyło się Ojczyźnie. Przemówienie swoje Prezes Sadłowski zakończył oświadczeniem: „Rzemieślnik polski nie ulakł się ciężkiego bytowania na Ziemiach Odzyskanych. Przybyliśmy tu, wytrwamy i żadna ludzka siła nas stąd nie ruszy".

Po przemówieniu Prezesa Sadłowskiego zebrani odśpiewali Rotę, po czym zabrał głos Wiceminister Kościński. Wiceminister Kościński wskazał, że rzemiosło ma wielkie zasługi w rozwoju życia gospodarczego Ziem Odzyskanych i zajmuje honorowe miejsce w odbudowie tych Ziem. Odzwierciedleniem osiągnięć naszych w odbudowie życia gospodarczego jest odbywająca się Wystawa Ziem Odzyskanych, która winna nam dać nowy zapał do dalszych wysiłków, potrzebnych przy realizacji czekających nas jeszcze zadań.

Bardzo uroczystym i wzniosłem momentem zebrania było wręczenie przez przedstawiciela rzemiosła rumuńskiego, prezesa posła Radolescu, pięknego proporczyka rzemiosłu polskiemu w ręce Prezesa Sadłowskiego. Wygłoszone z tej okazji okolicznościowe przemówienie w języku rumuńskim przez posła Radolescu zostało przetłumaczone na język polski.

Po podziękowaniu przedstawicielom władz i delegacji rumuńskiej Prezes Sadłowski zakończył zebranie.

Po zebraniu uczestnicy Zjazdu zwiedzili Wystawę Ziem Odzyskanych.

Drugi dzień Kongresu wypełniony był obradami Zarządów i Dyrekcji Izb Rzemieślniczych oraz Zarządów Okręgowych Związków Cechów.

Po otwarciu obrad przez Prezesa Sadłowskiego i przywitaniu przedstawicieli władz oraz delegacji rumuńskiej jako pierwszy zabrał głos Dyrektor Departamentu Ministerstwa Przemysłu i Handlu Zb. Ehrenberg, który w imieniu Ministra Przemysłu i Handlu witał Zjazd i wskazał, że pewne zgłoszone na pierwszym Kongresie Rzemiosła w Bydgoszczy rezolucje doczekały się już realizacji. W będącym w opracowaniu nowym prawie przemysłowym znajdzie realizację dalszy postulat rzemiosła mianowicie, że tylko tytuł mistrzowski będzie stanowił normalny dowód na samodzielne prowadzenie warsztatu. Następnie Dyr. Ehrenberg wskazał na znaczenie spółdzielni cechowych dla rzemiosła, które — nie naruszając własności warsztatu — pomogą znacznie w należytym prowadzeniu i wykorzystaniu zdolności produkcyjnej warsztatu. Przechodząc do nowej struktury organizacyjnej, mówca nakreślił, czego

spodziewa się Rząd od Okręgowych Związków Cechów i nowych Cechów, a mianowicie:

a) likwidacji podziemia gospodarczego (nielegalnego rzemiosła),
b) podniesienia etyki zawodowej (poprzez sądy cechowe i sądy przy Okręgowych Związkach Cechów),
c) uspołecznienia rzemiosła (spółdzielnie cechowe).

Kończąc przemówienie Dyrektor Ehrenberg życzył zebranym owocnych obrad.

Jako następny przemawiał Dyrektor Poseł Dobosz, który nakreślił zadania Okręgowych Związków Cechów, wynikające ze statutów. Okręgowy Związek Cechów może w każdym powiecie utworzyć oddział, celem lepszego i sprężystego działania. Związek ten, jako organizacja finansowo silniejsza, od dotychczasowych powiatowych Związków Cechów oraz działająca na stosunkowo wielkim obszarze, będzie mógł prowadzić jednolitą politykę gospodarczą i organizacyjną w kilku powiatach. Okręgowy Związek Cechów, jako organizacja reprezentująca całe rzemiosło danego okręgu, będzie miał również za zadanie opiekowanie się tymi warsztatami rzemieślniczymi, które należą do Cechów, których siedziba leży poza granicami okręgu. W celu jak najszybszego ugruntowania się nowej struktury organizacyjnej rzemiosła potrzeba, by powołane zarządy zarówno Cechów jak i Okręgowych Związków Cechów ukończyły jak najprędzej wszelkie prace przygotowawcze, potrzebne dla zwołania walnych zebrań i wyłonienia zarządów z wyboru. W końcu swego przemówienia Dyrektor Dobosz odczytał rezolucję stwierdzającą, że reorganizacja rzemiosła wynikająca z przymusu cechowego jest dla rzemiosła korzystna oraz zawierająca apel do Okręgowych Związków Cechów, by energicznie zabrały się do pracy.

Po przeprowadzonej dyskusji nad tym referatem zebrani przyjęli rezolucję w brzmieniu zaprojektowanym przez referenta.

Następny referat wygłosił ob. Milewski z Warszawy na temat „roli pomocniczych spółdzielni rzemieślniczych". Referent wskazał na zadania spółdzielni cechowych przede wszystkim w przyszłym planie sześcioletnim. Spółdzielnie te, nie likwidując samodzielności indywidualnej warsztatu, mają być ogniwem pomiędzy Państwem, a warsztatem i przyczynić się do tego, by rzemieślnik mógł dostarczyć światu pracy tani produkt.

Zebranie rzemiosla w Hali Ludowej

W ożywionej dyskusji zabrał głos m. i. Dyrektor Państwowo-Spółdzielczej Centrali Spółdzielni Cechowych (dawniej Rzemieślniczej Centrali Zaopatrzenia i Zbytu) Dyr. Połujkis, który rozwinął wygłoszony referat i wyjaśnił różne wątpliwości zgłoszone w dyskusji.

Trzecim z kolei referatem był referat Prezesa Posła Sadłowskiego na temat „położenia gospodarczego rzemiosła". W pięknym oraz dobrze i wszechstronnie opracowanym referacie Poseł Sadłowski przedstawił sytuację, w jakiej obecnie znajduje się rzemiosło. Referat ten ze względu na swą wagę postaramy się podać w dwóch następnych numerach naszego czasopisma. W końcu swego referatu Prezes Sadłowski odczytał poniższe rezolucje, które wraz z referatem spotkały się z długotrwającymi brawami.

Jeden z wozów alegorycznych, jakie brały udział w pochodzie

W dyskusji podniesiono całkowite solidaryzowanie się z rezolucjami, które zostały jednomyślnie przyjęte.

Oto treść rezolucyj:

Zarządy Okręgowych Związków Cechów zebrane na Ogólnopolskim Zjeździe we Wrocławiu domagają się:

1. Aby wszelkie Ustawy, Dekrety i Zarządzenia, regulujące sprawy rzemiosła były uprzednio przedstawiane Związkowi Izb Rzemieślniczych, jako naczelnej organizacji Samorządu Gospodarczego rzemiosła do zaopiniowania, zgodnie z obowiązującą Ustawą o Izbach Rzemieślniczych i ich Związku.
2. Traktowania rzemiosła jako ludzi pracy, zgodnie z deklaracją przedstawiciela Klubów Poselskich PPR. i PPS. nie tylko w teorii ale i w praktyce.

3. Zmiany polityki skarbowej w odniesieniu do rzemiosła a przede wszystkim zaniechania stosowania domiarów podatkowych i odrzucania ksiąg z powodów usterek formalnych.
4. Zwiększenie liczby przedstawicieli rzemiosła w Społecznych Komisjach Podatkowych, gdyż obecne Komisje składające się z ludzi niefachowych orzekając w sprawach rzemieślniczych wyrządzają wielką krzywdę rzemiosłu.
5. Wyłączenia spod działania dekretu o najmie lokali, wszystkich rzemieślników na całym terenie Państwa Polskiego, których dochód jest równy dochodowi pracowników najemnych.
6. Przyznania 50% ulgi dla najemców zajmujących jedno- lub dwuizbowe mieszkanie oraz posiadających na utrzymaniu więcej niż dwoje dzieci.
7. Obniżenia opłat na rzecz Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej o 50% od wszystkich warsztatów na Ziemiach Odzyskanych i o 25% od warsztatów na Ziemiach starych, a wykonywujących takie rzemiosła, które wymagają dla produkcji dużej powierzchni, jak np. zakady stolarskie, piekarskie, wędliniarskie itp.
8. Zwolnienia całkowitego od opłat na rzecz Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej lokali zajmowanych przez Samorząd Gospodarczy Rzemiosła i organizacje rzemieślnicze.
9. Przyśpieszenia sprzedaży warsztatów rzemieślniczych na Ziemiach Odzyskanych.
10. Zwiększenia zaopatrzenia rzemiosła w surowce.
11. Respektowania przez Komisje Cennikowe kalkulacji przedstawianych przez Samorząd Gospodarczy Rzemiosła i organizacje rzemieślnicze.

Następnie przedstawiciel delegacji rumuńskiej poseł Radulescu przekazał rzemiosłu polskiemu życzenia i pozdrowienia rzemiosła rumuńskiego, za co w imieniu rzemiosła polskiego Prezes Sadłowski podziękował i prosił posła Radolescu o przekazanie takich samych życzeń i pozdrowień rzemiosła polskiego rzemiosłu rumuńskiemu.

Na zakończenie Prezes Sadłowski dziękował przedstawicielom władz i delegacji rumuńskiej za udział w Kongresie i Izbie Rzemieślniczej we Wrocławiu za zorganizowanie Kongresu, po czym zebrani odśpiewali Rotę.

Charakteryzując ogólnie Kongres, należy stwierdzić że Kongres ten był wspaniałą manifestacją siły liczebnej i znaczenia rzemiosła w gospodarce państwowej. Zarówno te widome oznaki siły rzemiosła jak i dobra organizacja i powaga obrad pozostawiły tak na bezstronnym obserwatorze jak i na uczestnikach głębokie wrażenie.

Pawilon rzemiosła i przemysłu prywatnego na W. Z. O.

Należy wyrazić życzenie, że rezolucje, uchwalone na Zjeździe, znajdą zrozumienie u władz naczelnych i możliwie rychłą realizację, gdyż mogą przyczynić się do podniesienia rzemiosła polskiego i tym samym do jeszcze większej jego produkcyjności.

Dział gospodarczy i podatkowy

Zaliczkowe płacenie podatków a kompetencje władz skarbowych

Niektóre izby skarbowe zwracały się do Ministerstwa I i II instancji w zakresie odraczania płatności i udzielania rat w spłacie zobowiązań podatkowych, a w szczególności zaliczek na podatek obrotowy i dochodowy, motywując wnioski tym, że wobec dokonywania domiarów zaliczek za dłuższe okresy czasu urzędy skarbowe i urzędy rewizyjne — z uwagi na przepis § 5 lit. b) rozporządzenia wykonawczego do art. 26 dekretu o zobowiązaniach podatkowych (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 51, poz. 292) — pozbawione są możności udzielania ulg w spłacie domierzonych zaliczek.

W związku z tym Ministerstwo Skarbu okólnikiem z 19. VIII. 48 r. (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 80, poz. 343 z 20. VIII. 48 r.) podało, że nie uważa za wskazane rozszerzenie wspomnianych wyżej kompetencji władz skarbowych I i II instancji, gdyż:

1. System zaliczkowego płacenia podatków tylko wówczas spełni swoje zadanie, jeżeli podatnicy uiszczać będą miesięczne zaliczki we właściwej wysokości, a władze skarbowe przez systematyczną i terminową kontrolę deklarowanych zaliczek a zarazem przez szybką i energiczną egzekucję, likwidować będą bezzwłocznie zaległości w tych zaliczkach.

2. Dokonywanie domiarów zaliczek za okresy kilkumiesięczne jest objawem niezdrowym i świadczy o wadliwym funkcjonowaniu działów wymiarowych, które dokonują domiaru zaliczek dopiero po upływie dłuższego okresu czasu, niejednokrotnie w zmienionej sytuacji materialnej podatnika, a nawet po zlikwidowaniu przez niego przedsiębiorstwa, a więc w momencie, kiedy podatnik nie jest w stanie jednorazowo zapłacić domierzonych sum, bądź też, kiedy stan materialny dłużnika nie pozwala w ogóle na pokrycie domierzonych zaliczek.

Z tych powodów Ministerstwo jest zdania, że nawet udzielenie zezwolenia na ratalną spłatę nie zawsze prowadzi do zlikwidowania zaległości podatkowych, gdyż podatnik dotrzymując warunków ratalnej spłaty zaległości z tytułu domierzonych zaliczek nie zawsze będzie mógł płacić równocześnie bieżące należności.

Wpłaty na odbudowę Warszawy, potrącane przy podatku dochodowym

Ostatnio ukazało się zarządzenie Ministerstwa Skarbu, w myśl którego świadczenia ponoszone na odbudowę Warszawy podlegają potrąceniom przy podatku dochodowym.

Wiadomość ta nabiera szczególnej wagi w związku z miesiącem odbudowy Warszawy, który będzie niewątpliwie okresem wzmożonej ofiarności społeczeństwa.

„Społem" sprzedaje bateryjki elektryczne

Wydział Handlowy CSS „Społem" zawarł umowę z C. H. P. Elektrotechnicznego na wyłączną sprzedaż znanych bateryjek fabryk państwowych „Daimon" i „Centra". Jednocześnie sprzedawane będą latarki i żarówki karzelkowe.

Wystawa Ziem Odzyskanych przedłużona do 7. XI. 1948 r.

Wystawa Ziem Odzyskanych we Wrocławiu została przedłużona do 7. XI. 1948 r.

Wszyscy, którzy nie zwiedzili jeszcze wystawy, mają okazję jeszcze ją zwiedzić.

Wystawa jest piękna i pouczająca.

Jeszcze o dekrecie o najmie lokali
Kiedy sklep należy traktować jak warsztat?

Dekret o najmie lokali rozróżnia lokale użytkowe: handlowe i inne (tabela 4), przy czym od lokali handlowych opłata na rzecz Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej wynosi zł 2000,— zł od izby, od lokali innych — 1000,— zł od izby. Do lokali innych należą pomieszczenia rzemieślnicze. Zachodzi zatem pytanie, czy sklep rzemieślnika jest częścią warsztatu, a więc lokalem rzemieślniczym, czy też nie, a więc, czy jest lokalem handlowym-kupieckim, od którego opłata na rzecz Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej wynosi (według tabeli 4) o 100% więcej, aniżeli opłata od lokali użytkowych innych.

Ze względu na to, że wspomniany dekret nie wyjaśnia tej sprawy, należy zastosować analogię i sięgać do innych przepisów.

Otóż na podstawie rozporządzenia Min. Przemysłu i Handlu z 22. VIII. 47 r. (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 310) o obowiązku uzyskania koncesji handlowej, obowiązkowi uzyskania koncesji handlowej nie podlegają zakłady przemysłowe i rzemieślnicze, jeżeli dokonują sprzedaży własnych wyrobów z pomieszczeń ściśle związanych z zakładem wytwórczym.

Z analogii tych przepisów wynika, że **lokalem rzemieślniczym jest również lokal sklepowy,** o ile pomieszczenie to jest ściśle związane z pomieszczeniem wytwórczym oraz o ile z pomieszczenia tego dokonuje się wyłącznie sprzedaży wyrobów własnych.

W wypadku natomiast, gdy z takiego lokalu sklepowego dokonuje się również sprzedaży wyrobów obcych względnie o ile pomieszczenie to nie jest ściśle związane z lokalem wytwórczym nawet w wypadku, gdy dokonuje się wyłącznie sprzedaży wyrobów własnych, lokal taki należy uważać za lokal handlowy.

Inaczej: **od pomieszczeń (izb) zakładu, który podlega koncesjonowaniu handlu, opłaca się stawkę przewidzianą dla zakładów handlowych** (według dekretu o najmie lokali), **ale oczywiście tylko od pomieszczeń ściśle przeznaczonych na handel; od pomieszczeń zakładu rzemieślniczego natomiast, który nie podlegał koncesjonowaniu, a tylko obowiązkowi zgłoszenia prowadzenia przemysłu** (dekret z 28. X. 47 r. (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 403) **opłaca się stawki na rzecz Funduszu, przewidziane dla lokali innych** (tabela 4).

I. Przykład:

Szewc-cholewkarz prowadzi warsztat szewski i cholewkarski oraz prócz swoich gotowych butów sprzedaje w sklepie pastę do butów, sznurowadła, obce gotowe obuwie itp. Od pomieszczenia zatem, które jest przeznaczone na warsztat, opłaca się stawkę przewidzianą dla lokali innych, od sklepu natomiast stawkę przewidzianą dla lokali handlowych.

II. Przykład:

Piekarz sprzedaje w lokalu, łączącym się z piekarnią wyłącznie własne wyroby (bułki, chleb). Od sklepu opłaca się więc stawkę przewidzianą dla lokali rzemieślniczych tak samo, jak za piekarnię itp.

Produkcja celulozy po wojnie wzrosła

Biuletyn Ministerstwa Przemysłu i Handlu z 28. 9. br. podaje, że Fabryki Celulozy Przemysłu Papierniczego produkują obecnie więcej niż przed wojną. I tak Fabryka Celulozy i Papieru we Włocławku produkuje rocznie w stosunku do produkcji przedwojennej 104,2%, w Kluczach — 109,3%, w Czułowie — 115,8%.

Obok tych trzech fabryk produkujących celulozę sulfitową, Fabryka Celulozy i Papieru w Kaletach produkuje 147,9% celulozy natronowej.

Produkcja celuloidu w strefie radzieckiej

W strefie radzieckiej zostanie wznowiona produkcja celuloidu, przeznaczonego głównie dla przemysłu optycznego.

Szkło optyczne w eksporcie

Wśród towarów drobnicowych przeznaczonych na eksport, statki: duński „Falken" i brytyjski „Baltic" zabrały ostatnio z Gdyni do Danii m. i.: szkło optyczne.

Przemysł optyczny szkoli pracowników

We wrześniu br. w Państwowej Wytwórni Optycznej w Jeleniej Górze otwarty został kurs specjalny dla optyków przy udziale 25 pracowników zakładów optycznych. Kurs ma na celu uzupełnienie kwalifikacji pracowników i zapoznanie ich z racjonalnymi metodami obróbki szkła, urządzeniami pomiarów, oraz odczytywaniem rysunków technicznych. Kurs obliczony jest na 3 miesiące.

Miesiąc październik miesiącem pogłębienia przyjaźni polsko-radzieckiej

Nowości techniczne

Zastępcze materiały budowlane

Celem zaspokojenia ostatnio braków w przemyśle budowlanym w strefie radzieckiej, rozpoczęto produkcję środków zastępujących wapno i cement, a mianowicie: „Bunakohle", „Kunderbinder" z odpadków z zakładów azotowych w Piesteritz, „Bindemittel 209" z odpadków fabryk cementu oraz nowego środka wiążącego, produkowanego przez zakłady Leuna.

Produkcja płyt torfowych

W Piekarach na Śląsku Fabryka W. Miller rozpoczęła produkcję płyt torfowych. Produkcja ta na razie jest próbną na skalę półfabryczną. Płyty te są używane jako izolacja techniczna. Z chwilą otrzymania odpowiednich wyników przewidziana jest budowa nowej fabryki produkcji tego artykułu.

Placówka C. S. P. produkuje oleinę

Z inicjatywy Oddziału Centrali Spółdzielni Pracy w Łodzi została tam uruchomiona wytwórnia oleiny z odpadków tłuszczowych.

Ten nadzwyczaj ważny produkt ma bardzo szerokie zastosowanie w przemyśle chemicznym i tekstylnym.

Służy on również do wyrobu mydła, różnego rodzaju maści oraz do impregnowania tkanin.

Nowy izolator drutu elektrycznego

Amerykańska firma US Rubber Co. wypuściła na rynek nową izolację przewodów elektrycznych, mianowicie: **izolacja kauczukowa pokryta zostaje warstwą nylonu.**

Nowa produkcja w przemyśle elektrotechnicznym

Centralne biuro studiów i konstrukcji aparatów wysokiego napięcia w Warszawie wykonało w ostatnim czasie 20 sztuk **bezpieczników wielkiej mocy odłączalnej typu 1093 dla prądów minimalnych od 2 do 25 A, 300 MVA przy 6 KV**, które po poddaniu ich próbie w Państwowym Instytucie Teletechnicznym i uzyskaniu pozytywnej opinii zostaną włączone do programu produkcji w Państwowym Przemyśle Elektrotechnicznym.

Aparat do dyktowania listów

Polskie Towarzystwo Maszyn Biurowych otrzymało z zagranicy wzorcowy aparat do dyktowania listów, polegający na nagrywaniu dyktowanego tekstu na wałek woskowy i odbieraniu rozmowy przez maszynistkę na drugim aparacie. Koszt tego urządzenia z uwzględnieniem szlifierki do zdzierania wykorzystanych tekstów w przybliżeniu wynosi zł 350 tys.

Wałki do liniowania zeszytów polskiej konstrukcji

Przy produkcji zeszytów niezbędne są wałki do liniowania. Dotychczas sprowadziliśmy tego rodzaju wałki z zagranicy, których ostatnio trudno było już dostać.

Skonstruowania nowego wałka podjął się dyrektor fabryki wyrobów metalowych w Poznaniu Bonifacy Kujawa, wraz z załogą. Po dłuższym okresie czasu zdołano własnymi siłami wyprodukować nowy wałek konstrukcji polskiej.

W chwili obecnej trudności, na jakie napotykał przy produkcji przemysł papierniczy, zostały zupełnie pokonane, i zakłady mogą już przystąpić do wzmożonej produkcji wszelkiego rodzaju zeszytów.

Dyr. Kujawa wraz ze swoją załogą pracuje nadal nad rozszerzeniem produkcji oraz skonstruowaniem nowych rodzajów wałków. Praca jego przyniosła poważne korzyści, pozwala bowiem wykonać przemysłowi papierniczemu w terminie dostawy zagraniczne, powiększyć produkcję zeszytów oraz uniezależnić się od dostaw zagranicznych.

Nierdzewna cegła stalowa

Towarzystwo „Alley Tile Corporation of Newark, N. J." rozpoczęło produkcję nierdzewnych cegieł stalowych. Cegły te o wymiarach 4 i pół cali kwadr., są gładko polerowane lub też specjalnie polerowane. Są one łatwe w zastosowaniu, ponieważ dopasowywanie jednej cegły do drugiej nie przedstawia żadnej trudności. Cegły stalowe nadają się specjalnie do wykładania frontów sklepów, wnętrz restauracji, a także wykańczania domów mieszkalnych. Ta sama firma wprowadziła poprzednio na rynek cegły aluminiowe.

Ważne dla fotografów

Fotograf ob. Hecker z Katowic podaje kilka aktualnych obecnie rad dla fotografów. Są to przepisy dotychczas nie stosowane, a dające świetne wyniki, a więc oszczędność w towarze, pracy i czasie.

1. Stary papier fotograficzny możemy zużyć jak świeży wywołując w następującym rozczynie:
do jednego litra wywoływacza dodać 10 do 20 kropel utrwalacza i 2 krople Kalium (dwusiarczan potasu K H S O³) razem dobrze zmieszać.

2. W celu zapobieżenia tworzeniu się pęcherzy na papierze barytowanym, krajowego wyrobu, stosujemy następującą kąpiel:
Rozpuścić 20% octanu glinku Al_2 $(C_2$ H_3 $O_2)$ 6g na jeden litr wody, bezpośrednio po wywołaniu pozytywu włożyć na przeciąg 3 minut do powyższego rozczynu, następnie dopiero do utrwalacza. Kąpiel ta przerywa wywoływanie i hartuje papier.

3. Znajdujący się obecnie na rynku papier ziarnisty przerobić możemy na papiery o powierzchni gładkiej lub siatkowej nabywając w Spółdzielni Fotografów w Katowicach specjalne maszynki do wygładzania powierzchni papierów ziarnistych. Maszynka ta posiada dwa wałki jeden górny gładki, a dolny nacięty w pierścienie. Górnym wałkiem gładzi się papier ziarnisty, a dolnym robi się siatkę. W rezultacie otrzymujemy papier o ogólnym zastosowaniu.

Elektryczny aparat pomiarowy

W USA wynaleziony został nowy elektryczny „mikroamperometr", który mierzy prąd elektryczny o sile 1 miliardowej części ampera. Aparat ten znajdzie zastosowanie w dziedzinie badania radioaktywności, telewizji, astronomii i in. W przemyśle znajdzie on zastosowanie w badaniach nad elektrolizą oraz w połączeniu z innymi aparatami pomiarowymi.

Gwoździe aluminiowe

W USA produkuje się gwoździe aluminiowe 6 gatunków i 16 różnych wielkości, które znajdą zastosowanie w przemyśle budowlanym. Gwoździe te charakteryzują się 3-krotnie mniejszą wagą od gwoździ zwyczajnych. Nadają się one do umocowywania płyt gipsowych.

Nowe zegarki

Fabryka wyrobów metalowych Fritz Richter w Fuerth wytwarza zegarki **bez tarczy cyfrowej i bez wskazówek. Czas podawany jest w małym otworze zegarka cyframi, przesuwającymi się co minutę.**

Pierwsze maszyny do liczenia produkujemy w kraju

Jedna z krajowych prywatnych wytwórni metalowych rozpoczęła produkcję maszyn do liczenia. Pierwsze wzory zostały już wykończone i przechodzą obecnie próby, które wypadły nadspodziewanie dobrze. Maszyny będą nosiły markę „Warszawa".

Maszyny do pisania dla niewidomych

„Olympia — Bueromaschinen A. G." w Erfurcie (strefa radziecka) produkuje na eksport maszyny do pisania dla niewidomych.

Maszyna do wulkanizacji obuwia

Fabryka narzędzi Klinger w Thale (strefa radziecka), która do tej pory wytwarzała przeważnie formy odlewnicze i narzędzia, ostatnio wyprodukowała maszynę, która w 2 do 3 minut zeluje buty przez wulkanizację. Maszyna ta zajmuje niewiele miejsca. Obsługiwana przez 1 osobę, może w ciągu 8 godzin naprawić 200 par trzewików (zelowanie i zaopatrzenie w obcasy).

Garbniki z kory sosnowej

Firma „Grünberger & Seidel" w Zittau (strefa radziecka) uruchomiła produkcję garbników naturalnych i syntetycznych z kory sosnowej.

Produkcja włókien z trzciny wodnej i sitowia

Zakłady Gerhard Ranz K. G. w Kamenz i Cottbus (strefa radziecka) udoskonaliły sposób produkcji włókien z trzciny wodnej i sitowia. Włókna te wykazują znaczną wytrzymałość i mogą być używane do produkcji worków łącznie z konopiami i jutą. W przyszłości będzie się wyrabiać worki z samego włókna trzcinowego. Obecna przeróbka trzciny wynosi 1.500 ton rocznie.

Materiał odporny na działanie moli

W Stanach Zjednoczonych sprzedawane są obecnie wyroby konfekcyjne z materiału odpornego na działanie moli, po cenach tych samych co zwyczajna konfekcja. Materiały te poddawane zostały procesowi tzw. „**boconizacji**", **zastosowanemu przez Bocon Chemical Co.**

Rozpoczynamy produkcję fenolu z torfu

W pierwszej połowie września przeprowadzona będzie na terenie jednego z zakładów przemysłowych w Warszawie próba wydobycia smoły z torfu, która będzie służyła jako surowiec do produkcji fenolu. Z fenolu wytwarza się masy plastyczne i nylon.

Dotychczas fenol wydobywano tylko z węgla, jednak produkcja fenolu z torfu jest bardziej opłacalna, ponieważ zawiera on 3 razy więcej fenolu niż węgiel.

Obecnie opracowują w szczegółach metody produkcji inż. Koboś i inż. Rosiński z Instytutu Przemysłu Węglowego w Biskupicach.

Wiadomości organizacyjne

Powołanie Komisji Optycznej przy Związku Izb Rzemieślniczych

Związek Izb Rzemieślniczych R. P. w Warszawie powołał w dniu 14 października 1948 roku Branżową Komisję Optyków Związku Izb Rzemieślniczych R. P. w Warszawie z siedzibą w Katowicach, Plac Wolności 12 jako reprezentację rzemiosła optycznego w skali ogólnopolskiej w składzie następującym:

Piskorski Jerzy, Warszawa, Złota 6; Kuliński Stanisław, Warszawa, Marszałkowska 82; Rokicki Józef, Katowice, Korfantego 8; Voigt Jan, Kraków, Floriańska 47; Hendzel Konstanty, Białystok, Rynek Kościuszki 40; Soczek Karol, Częstochowa, N. M. Panny 16; Mroziński Bernard, Bydgoszcz, Al. 1 Maja 11; Milewski Tadeusz, Lublin, Kapucyńska 2; Bentkowski Leon, Poznań, Marsz. Focha 39; Kumoń Stanisław, Szczecin, Pl. Grunwaldzki — Al. Pomorska 13; Radomski Tadeusz, Elbląg, 1 Maja 43; Marek Feliks, Olsztyn, Grunwaldzka 2; Polczyński Władysław, Łódź, Rzgowska 10; Wagnerowski Tadeusz, Świdnica, Żymierskiego 4; Samolewicz Mieczysław, Rzeszów, Kościuszki 8.

Do Zarządu tej Komisji zostali powołani:
przewodniczący — B. Mroziński, Bydgoszcz,
zast. przewodniczącego — J. Voigt, Kraków,
członkowie Zarządu: J. Rokicki, Katowice,
L. Bentkowski, Poznań,
J. Piskorski, Warszawa.

Bliższe informacje podamy w numerze następnym.

KOMUNIKATY

Aparaty „Practiflex-Victor"

Centrala Handlowa Przemysłu Metalowego — Biuro Sprzedaży Przemysłu Precyzyjnego i Optycznego w Łodzi komunikuje, że z powodu wyczerpania zapasów zaprzestano rozprowadzać aparaty „Practiflex" z obiektywem „Victor".

Pochewki płócienne

Zakład introligatorski, Stanisław Sokołowski, Kraków, Plac Szczepański 6, produkuje pochewki płócienne do okularów. Informacji udziela powyższy zakład.

Oddział Nr 2 Biura Sprzedaży w Katowicach zlikwidowany

Z dniem 1 października br. oddział nr 2 Biura Sprzedaży w Katowicach został zlikwidowany.

W związku z tym zamówienia na artykuły produkcji fabryki „Iwoka" należy przesyłać do Biura Sprzedaży w Łodzi, skąd towary będą dysponowane do klientów.

Zamówień na artykuły „Iwoka" nie należy łączyć z zamówieniami na artykuły z dostaw reparacyjnych, lecz bezwzględnie sporządzać oddzielnie, przy czym zamówienia należy nadsyłać w czasie od 15 do 30 każdego miesiąca na miesiąc następny.

Dla firm, którym wygodniej byłoby odbierać w Katowicach towary produkcji fabryki „Iwoka", będzie Biuro Sprzedaży na życzenie wydawać zlecenia na odbiór wprost z fabryki.

Wpłaty należności za towary „Iwoka" muszą być dokonywane na konto Biura Sprzedaży w N. B. P. Oddział w Łodzi Nr 1155 lub PKO Nr VII-502.

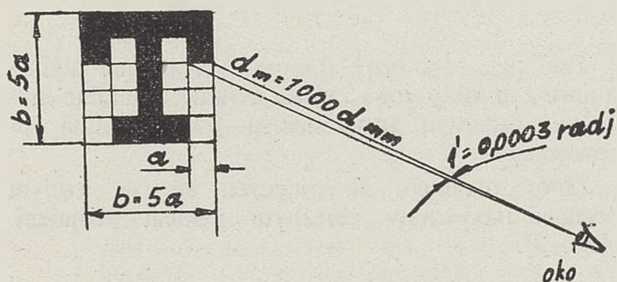
Wpłaty za towary z dostaw reparacyjnych — jak dotychczas, tj. na konto N. B. P. Oddział w Łodzi Nr 1601 lub PKO VII-5633.

TADEUSZ WAGNEROWSKI

Jak wykonać tablicę do badania ostrości widzenia

W poprzedniej pogadance („Kąt widzenia") powiedzieliśmy, że najdrobniejszym przedmiotem, jaki może prawidłowe przeciętne oko rozróżnić dokładnie, jest przedmiot, którego mniejszy z wymiarów grubości i szerokości jest nie mniejszy kątowo niż 1' = 0,0003 radj. **Przeciętne więc oko prawidłowe rozróżniać winno jeszcze dokładnie litery, które w odległości ich odczytywania mają grubość kątową linii = 1'.** Mówimy, że oko takie ma **ostrość (bystrość, siłę) widzenia** normalną, co piszemy V = 1 (V — visus — widzenie). Jeśli oko z tej odległości rozróżnia dopiero litery o większej grubości kątowej niż 1', to mówimy, że ma ono ostrość widzenia mniejszą od normalnej: V < 1. Jeśli oko rozróżnia jeszcze litery o grubości kątowej linii mniejszej niż 1', to mówimy, że oko ma ostrość widzenia większą niż normalną: V > 1.

Wielkość znaku (litery) na tablicy próbnej przyjmuje się pięciokrotnie większą od grubości linii tego znaku. Znaki wykreślamy w kwadratach, podzielonych na siatkę w ten sposób, że każdy bok podzielony jest na pięć równych części. Bok małego kawdratu = a jest wymiarem grubości linii znaku, bok dużego kwadratu b = 5a jest wymiarem wysokości litery (patrz rysunek).

Rys. Budowa znaku na tablicy próbnej

Na tablicy umieszczamy rzędy jednakowych liter tak, aby każdy niższy rząd miał litery mniejsze. Przy każdym rzędzie podajemy odległość d w metrach, z jakiej widać grubość linii litery pod kątem 1', czyli odległość z jakiej prawidłowe oko o normalnej ostrości widzenia powinno jeszcze litery tego rzędu odczytywać. Obliczmy grubość a linii znaku w mm i wysokość znaku b = 5 a w mm dla odległości d wyrażonej w metrach.

Kąt widzenia grubości linii litery a, wyrażony w radianach, otrzymamy dzieląc grubość a (wyrażoną w mm) przez odległość d przeliczoną na milimetry (czyli przez 1000 d mm). Kąt ten ma się równać 0,0003 radj. (= 1').

$$\frac{a}{1000\,d} = 0{,}0003 \qquad / \cdot 1000\,d$$

Mnożąc obydwie strony równania przez 1000 d otrzymamy:

$$a = 0{,}3\,d; \quad b = 5\,a$$

gdzie: a — grubość linii znaku w mm,
b — wysokość znaku w mm,
d — odległość, — z jakiej grubość znaku widać pod kątem 1'—, w metrach.

Wzór ten pozwala nam obliczać wymiary znaków tablicy próbnej dla dowolnej odległości d.

Oto tabelka wymiarów a i b wyznaczonych wg tego wzoru dla kilku odległości, którą zalecamy Czytelnikowi samodzielnie sprawdzić:

Odległość d w metrach	grubość linii znaku a w mm	wysokość znaku b = 5a w mm
60	18	90
48	14,4	72
36	10,8	54
24	7,2	36
18	5,4	27
12	3,6	18
9	2,7	13,5
6	1,8	9,0
4	1,2	6,0
3	0,9	4,5

Wiemy już jak wykonać tablicę próbną. Jak jednak przy jej pomocy badać ostrość widzenia? **Ostrość widzenia otrzymamy, dzieląc odległość, w jakiej oko znajduje się od tablicy, przez odległość d wypisaną przy najniższym rzędzie, jaki oko wyraźnie odczytuje.**

Załóżmy, że oko umieszczone w odległości 6 m od tablicy widzi jeszcze wyraźnie litery w rzędzie oznaczonym d = 6 m, a w rzędzie niższym liter nie rozróżnia. Ostrość widzenia jest wtedy normalna:

$$V = \frac{6}{6} = 1\text{, czyli } V = 1 \cdot 100\% = 100\%$$

Niech teraz w odległości 6 m od tablicy oko widzi litery nie mniejsze niż z rzędu oznaczonego d = 12 m. Ostrość widzenia jest słabsza od normalnej, a mianowicie:

$$V = \frac{6}{12} = \frac{1}{2} \text{ czyli } V = \frac{1}{2} \cdot 100\% = 50\%$$

Oko może również posiadać ostrość widzenia większą niż normalną, jeśli np. na 6 m widzi jeszcze litery rzędu oznaczonego d = 4 m:

$$V = \frac{6}{4} = 1{,}5\text{, czyli } V = 1{,}5 \cdot 100\% = 150\%$$

Jak korzysta się z tablicy próbnej do badania błędów wzrokowych i ich poprawy opisał autor niniejszego w szkicu: „Podstawowe wiadomości o oku, jego błędach optycznych i ich naprawie". (Okólniki 4; 5 i 6 Zrzeszenia Optyków R. P.

r. 1946 w maszynopisie). Rysunki tablic próbnych (w pomniejszeniu), oraz szersze omówienie zagadnień związanych z naszą pogadanką znajdzie Czytelnik w artykule Dr med. Bronisława Zemińskiego „Zmysł przestrzenny (siła widzenia)“ w „Optyku Polskim“ z września 1947 r.

Na zakończenie podajemy kilka ćwiczeń do samodzielnego rozwiązania:

1) Jaką ostrość (bystrość, siłę) widzenia ma badane oko, które z odległości 9 m odróżnia dopiero litery przeznaczone na odległość $d = 24$ m?

2) Jakiej grubości winny być linie znaków i liter reklamy, która ma być widoczna jeszcze z odległości 50 m. przez ludzi o ostrości wzrokowej nie mniejszej niż

$$V = \frac{1}{2} = 50\% \ ?$$

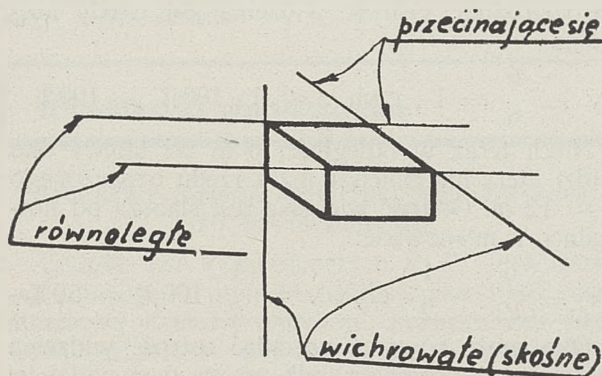
3) Z jakiej odległości milicjant o normalnej ostrości widzenia może jeszcze odczytać numer samochodu, którego cyfry mają grubość = 2 cm?

TADEUSZ WAGNEROWSKI

Pęki promieni świetlnych

Dwie linie proste w przestrzeni mogą mieć wspólną płaszczyznę, na której leżą, lub mogą jej nie posiadać. Jeśli dwie proste mają wspólną płaszczyznę, to albo się przecinają, albo nie mają punktu wspólnego i mówimy o nich, że są do siebie **równoległe.** O prostych równoległych mówimy często, że mają punkt wspólny nieskończenie odległy, że przecinają się w nieskończoność; gdy bowiem punkt wspólny prostych oddalać, to proste zbliżają się do położenia równoległego względem siebie. Jeśli więc punkt przecięcia dwu prostych jest dostatecznie odległy, możemy powiedzieć, że proste te są prawie równoległe.

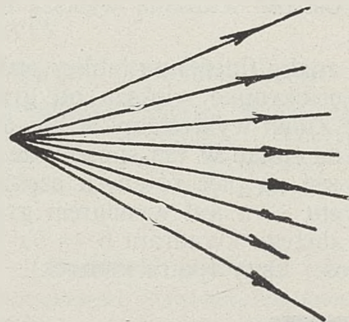
Takie dwie proste w przestrzeni, które nie mają płaszczyzny wspólnej, nazywamy prostymi **skośnymi** lub **wichrowatymi** względem siebie. Wichrowate względem siebie są np.: krawędź pozioma ściany pokoju i krawędź pionowa ściany przeciwległej. Rys. 1 daje nam przykłady prostych przecinających się, równoległych i wichrowatych.

Rys. 1.

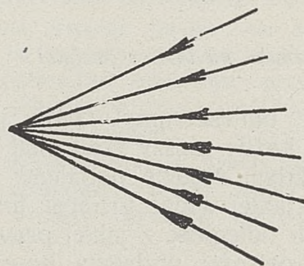
Zbiór prostych przecinających się w jednym punkcie nazywamy **pękiem prostych,** a ich wspólny punkt **wierzchołkiem pęku.** Proste równoległe tworzą także pęk, którego wierzchołek leży w nieskończoności.

Zbiór promieni świetlnych wychodzących z jednego punktu nazywamy **rozbieżnym pękiem promieni.** (Rys. 2).

Taki pęk rozbieżny stanowią promienie wybiegające z punktowego źródła światła, za jakie możemy z grubym przybliżeniem uważać małą żaróweczkę.

Zbiór promieni zbiegających się w jednym punkcie nazywamy **zbieżnym pękiem promieni.** (Rys. 3).

Zbiór promieni równoległych nazywamy **równoległym pękiem promieni.** (Rys. 4).

Pęk równoległy stanowią praktycznie promienie dochodzące do nas z gwiazdy.